

קובץ עץ חיים

ע"ש רבינו
מורד הדברי חיים ז"ל

שנה ה'
חוברת א' [י"ג]
טבת-שבט תשע"א

מפעל
זמרון אשר צבי

קובץ עץ חיים

נערך ע"י תלמידי וחסידים באבוב
ויו"ל ע"י מערכת בית צדיקים
ברוקלין ניו יארק יצ"ו

הרב אהרן מאיר מייזליש שליט"א
עורך ראשי

חברי המערכת

הרב חיים מאיר סגל שליט"א, בני ברק

הרב משה יצחק טעמפלער שליט"א, ירושלים

הרב משה נחמ"ה הכהן לעוויטא שליט"א, וויליאמסבורג

הרב חיים אהרן אונגער שליט"א, וויליאמסבורג

הרב יצחק מאיר שטערנבוך שליט"א, ירושלים

הרב אהרן יצחק אייזנבערג שליט"א, בארא פארק

מעון לשילוח מאמרים מכתבים והערות:

Kovetz Eitz Chaim

4403-15th Ave. P.M.B. 180

Brooklyn N.Y. 11219 USA

טל': 1(718) 425 8960 #1

פקס: 1(718) 425 8960 #2

מודעה רבה לאורייתא

שערי הקובץ פתוחים לכל מאן דבעי
ומבקש לפרסם פרי הגיוני לבו ומחשבתו
חידושי תורה בהלכה ופלפול, מנהג אגדה
ומילי דחסידותא. ומה גם בענינים השייכים
והנוגעים לעניני דיומא וחובת השעה.

ובזה אנו פונים לכל מי שנמצא תחת ידו
חידו"ת הן בהלכה והן באגדה מגאוני וצדיקי
קמאי אשר עוד לא באו תחת מכבש הדפוס,
ורוצה לזכות את הרבים שוחרי תורה וחסידות
ולמען ידובבו שפתי ישנים, יפנה להמערכת
ויתפרסם בעז"ה בזמן ובמקום הנכון.

מועד האחרון להעביר חידו"ת וכ"י עבור
קובץ הבא הוא **ט"ו אדר א' הבעל"ט**.

וזאת למודע! כי כל אחריות תוכן
החידו"ת ומאמרים בהלכה המתפרסמים
בקובצנו חלה על הכותבים בלבד ולא על
המערכת, ועל דעת זו אנו מדפיסים אותם.

המערכת משאירה לעצמה הזכות
לבחור ולהחליט על הופעת מאמר והדפסתו,
לשנותו ולשפרו לצורך תיקון הלשון וכיוצא.
הכותבים מתבקשים לכתוב בכתב ובסגנון
ברור.

כל הזכויות שמורות להמערכת, ואסור
להדפיס שום מאמר או חלק ממנו או
להעתיקו בכל אופן שהוא מבלי רשות
המערכת.

על הטוב יזכרו

ידידינו הנדיבים בעם שתמזו מהונם
לרומם קרן התורה בהיכלי כוללנו די בכל אתר ואתר, להגדיל תורה ולהאדירה

הנה"ח ר' **יעקב יצחק הכהן לעוויטא** הי"ו

לעילוי נשמת אמו **פריידא אדל** בת מוה"ר **יעקב יצחק** ע"ה
נפטרה כ"ה טבת תשכ"ד לפ"ק

הנה"ח ר' **מנחם מענדל שטערנהעלל** הי"ו

ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מעם ה' אלקי ישראל
המערכת

זכרון אשר צבי

קובץ זה מוקדש

לעילוי נשמת הרה"ח מו"ה ר' אשר צבי ע"ה

בן הרה"ח מו"ה ר' ברוך ז"ל

אשר שמו יוחק לזכרון עלי ע"ץ החיים

נלב"ע ל"ג בעומר תש"ל לפ"ק

ת. נ. צ. ב. ה.

הונצח ע"י בנו הרבני הנגיד החסיד

מו"ה **יעקב רייז** הי"ו

פטרון קובץ עץ חיים

עץ חיים היא למחזיקים בה

ידידנו החשוב רודף צדקה וחסד תומך תורה ולומדיה

הנה"ח מוה"ר **אברהם פינחס**

בערקאוויטש הי"ו

אשר נטה שכמו לכלכל הוצאות הדפוס

יתן ד' ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו

ויזכה להרבות פעלים לתורה ולתעודה כאוות נפשו הטוב

מזכרת נצח

לזכר ולעילוי נשמת האשה החשובה והיקרה

מרת רבקה ע"ה

בת ר' משה ז"ל

נכדת הגה"ק בעל מראה יחזקאל זי"ע

נלב"ע כ"ג אייר תשס"ט לפ"ק

תהא זכות לימוד התורה דרבים

וזכות הפצת כתבי קדמונים נ"ע ששפתותיהם דובבות בקבר

לעילוי ולטובת נשמתה הטהורה

הונצח ע"י משפחתה

לזכרון עולם

עלי עץ החיים יוחק לזכרון את נשמות

אמי מורתי מרת חבלה מרים ע"ה בת ר' אברהם משה ז"ל

נפטרה כ"ה טבת תשנ"ז לפ"ק

מורי חמי מו"ה יהושע יחיאל ע"ה בן ר' מתתיהו ז"ל מענדלאוויטש

נפטר כ"ט אדר ב' תשל"ב לפ"ק

חמותי מרת יענטא ע"ה בת ר' יהודה חיים ז"ל

נפטרה כ"ט אייר תשס"ג לפ"ק

תהא נשמתם צרורה בצרור החיים

ויקום לזכותם לימוד התורה דרבים

הונצח ע"י

ידידנו הנגיד והנכבד

מו"ה פנחס מנחם מענדל קליין הי"ו

תוכן הענינים

שפתי ישנים

- אם מש"ס דילן מוכח דתרי יש"ו הוו רבינו המהרי"ט זצ"ל
בעל שו"ת וחדושי מהרי"ט
- נספח: תקופת זמן לידתו ותלייתו של אותו האיש יש"ו
הרה"ג רבי יחיאל נאלידהאבער שליט"א
בעמח"ס מנהגי הקהלות, עיה"ק ירושלים ת"ו
- מילי דאגדתא לפרשת וארא [בענין מסירות נפשם של חנניה מישאל ועזריה]
הגאון הגדול מוהר"ר אברהם פאפריש כ"ץ זצ"ל
אב"ד טעפליץ יצ"ו
- אי רשאין ע"פ אומדנא דמוכח להכות ישראל כדי שיודה בגניבה
הגאון רבי אלכסנדר שמואל היילפרין זצ"ל
ראב"ד ומ"מ דק"ק לבוב יצ"ו, בעמח"ס שו"ת מהרא"ש
- בדין ירושת בנות - בדעת מרן הדברי חיים בזה [ובענין להרבות מוהר וגדוניה לת"ח] . . .
הגאון רבי יקותיאל יהודה ראזענבערגער זצ"ל
אב"ד דיערעש יצ"ו, בעמח"ס שו"ת תורת יקותיאל

חדוותא דשמעתתא

- פלפולא חריפתא מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מה
בענין המהלך בדרך ואינו יודע אימתי שבת
ובגדרי ספיקא דרבנן לקולא
- בענין ברכת שהחיינו על פרי חדש, והמסתעף נב
הרב מאיר רויז שליט"א
ברוקלין נ.י. יצ"ו
- בענין הדילוג בחצי הלל סה
הרב יעקב מאיר שמיינמן שליט"א
כולל דחסידי ויזניץ, בני ברק יצ"ו

בירורי הלכה

- תשובה להלכה מהגה"צ אב"ד קהילתנו שליט"א עא
בדין שתיית רוב כוס של אירוסין ונישואין
- מוציא דבה הוא כסיל [בענין טעלפאן ליניע"ס [קוי חדשות] המפרסמים שמועות לא טובות
רח"ל]
הגאון רבי חילל וויינבערגער שליט"א
אבדק"ק סערדאהעלי, דיין ומר"צ דק"ק נייטרא, מאונט קיסקא, נ.י. יצ"ו

בתי התפילין החדשים המהודרים [הידור מצד הלכה או הידור בעלמא] עט
הרה"ג רבי משה שניאור זלמן גאלדמאן שליט"א
ר"מ בישיבת ערוגת הבושם, ברוקלין נ.י. יצ"ו

בענין מזה שמוצי' בזמנו במכירת טשעקס, האם יש בו משום רבית פד
הרב שלמה צבי כהנא שליט"א
כולל עין להוראה דחסידי באבוב, בני ברק יצ"ו

בדין יציאה לחו"ל כדי להשתטח על קברי צדיקים קא
הרב חיים שלמה יהודה לייב שיינפעלד שליט"א
כולל עין להוראה דחסידי באבוב, בני ברק יצ"ו

בענין טירחא דציבורא והמסתעף קו
הרב גדלי' חבתן מאיער שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין נ"י יצ"ו

בדין איסור ישיבה על ספסל המתנדנד (יו"ד סי' קצ"ה) קב
הרב דוד משה קעניג שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו

✽ הילכתא רבתי לשבתא ✽

בענין איסור אמירה לעכו"ם בפועל ומושרת קל
הרה"ג רבי משה יצחק טעמפלער שליט"א
ראה"כ כולל חו"מ דחסידי באבוב, ירושלים עיה"ק ת"ו

בירור בדין השתמשות בשבת בניירות רטובות (הנקראים בעיב"י ווייפ"ס) החדשות
הנעשין מחומר שאינו גידולי קרקע קלה
הרה"ג רבי יוסף שמערנהעלל שליט"א
מג"ש בקהל מחזיקי הדת קיראלהאזא, ברוקלין נ.י. יצ"ו

בענין אי מותר להניח דבר יבש (כקוגע"ל וכדומה) על גבי בלע"ך בשבת שלא כנגד
האש קמה
הרב שלום אליעזר הלוי האממער שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו

✽ מעם לשבח - עניני או"ה ✽

בדין כדורי רפואה ו"וויטאמינען" שיש בהם תערובת איסור לצורך חולה שאב"ס, ולאדם
בריא לחזק המזג קמט
הגאון רבי מנחם פישער שליט"א
דומ"ץ קהל עדת יראים וויען, מאנסי יצ"ו

בדין יין שהגביהו עכו"ם והוליכו ממוקום למקום קס
הרה"ג רבי נתן ירמיי' גאלדשטיין שליט"א
מח"ס מגדנות נתן ודומ"ץ במאנסי נ.י. יצ"ו

בדין סיגארעטי'ן וטאבא"ק שמערבין לתוכן שומן טריפה [גליצארי'ן] קעא
הרב צבי אורטנר שליט"א
כולל דחסידי בעלזא, ברוקלין נ.י. יצ"ו

בענין השותה יין אדום הדומה לדם האם יש מקום לחשוש משום מראית העין. קפט
הרב נתן דוד וויינבערג שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, לונדון יצ"ו

מעין החיים

בירור דעת הגה"ק משינאווא וצוק"ל בענין כינוי שם לענין גיטין. קצה
הגאון רבי אלעזר ברוממער זצ"ל
ראב"ד דק"ק סאניק יצ"ו

דעת רביה"ק מצאנו ושינאווא בענין אכילת דג הערינג ובשר יחדיו. ריא
הרב אהרן סאפרין שליט"א
ברוקלין נ.י. יצ"ו

ליקוטי ענינים חדשים מהגה"ק משינאווא וצוק"ל. רמז
המערכת

מנהגי ישראל

בירור מקיף בנוסח אמירת "דוד עבדך" בתפילת שמונה עשרה [בירור מנהג ק"ק באבוב
ובעלזא ושאר מקומות בזה] רכה
הגאון רבי פינחס אברהם מיערס שליט"א
אב"ד דק"ק האג והגליל, מח"ס שו"ת דברי פינחס

תחנון ונפילת אפים (ג) - ימי שמחת נשואין. רלג
הרב חיים שלמה לערנער שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, אלעד יצ"ו

אגדה דרוש ומוסר

עולת שבת ומועד. רמא
דברי תורה על פרשת השבוע ומועדי השנה
מלוקטים ממקומות פזורים ומכתבי יד

זמן עיבורו של בנימין בן יעקב. רמו
הרב אליעזר זוסיא פריעדמאן שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין נ.י. יצ"ו

ציצים ופרחים

תעלומה ואין פותר אותה - זהותו של ה"חידושי מהרנ"ץ". רנג
הרה"ג רבי שמעון גאלדבערגער שליט"א
ר"מ בשיבת דרכי יושר דחסידי באבוב, עיה"ק ירושלים ת"ו

כשרות העוף הנקרא לעגהאר"ן (Leghorn) הפולמוס והסכמת המערערים להתירו
[עדות השוחטים והבקאים, ודעת תורה מחנאון רבי מאיר בראנסדארפער זצ"ל, ויבלחט"א הנה"צ אדמו"ר
מקאשוי שליט"א]

הרב יעקב מנחם שטייף שליט"א
כולל תפארת למשה, ברוקלין נ.י. יצ"ו

מאמר מוקף בעניני ה"גורל" רסמ
הרב משה העניג שליט"א

כולל אברכים דחסידי באבוב, ברוקלין יצ"ו

חיבורו של הג"ר זאב וואלף בן אריה זצ"ל על העיטור [השלמה למאמר "ספרים מעלמא
דאתכסיא"] רפ

הרה"ג רבי יונתן בנימין בוכיננער שליט"א
קרית יואל יצ"ו

דברי הימים

כתיבת יד עתיק: חרט מאורעות תקופת מוגיפת החולי-רע ר"ל בגלילות גאליציע. רפג

הרב אהרן סאפרין שליט"א
ברוקלין נ.י. יצ"ו

לישנא מעליא

רשימת מאמרים ופתגמים לשונות של רש"י שלא נמצא כמותו בש"ס ומדרשים רפט

הרה"ג רבי אברהם מייזעלם שליט"א
בעמח"ס מטבע שטבעו חכמים, מאנטריאל יצ"ו

בענין לשון 'כל' ו'רוב' בענינים שונים שב

הרב יואל רועי משדי שליט"א
ר"מ בישיבת 'נור התורה', מגדל העמק יצ"ו

משיב חברים

ידעת השחר מקומו? (ב) שטו

הרה"ג רבי לוי יצחק האגער שליט"א
שיכון וויזשניץ, מאנסי נ.י. יצ"ו

תגובה למאמר הנ"ל [מכתב מהגאון מו"ה חיים פינחס בניש שליט"א בעמח"ס הזמנים
בחלכה] שכט

הרה"ג רבי שמואל משה נחמי' הכהן לעוויטא שליט"א
ראה"כ כולל אברכים חסידי באבוב, וויליאמסבורג יצ"ו

הערות וחידושים

"עלי' לתורה" לאנשים "המחויבים" לעלות לתורה שלא

הגאון רבי משה הילמאן שליט"א
בעמח"ס עומק הכבוד, ברוקלין נ.י. יצ"ו

- ביאור דברי הראב"ד בדין "הרגו אין נהרגין" שלג
 הרב ברוך בענדיט אייזנבערג שליט"א
 ברוקלין נ.י. יצ"ו
- הערות וחיידושים בסוגיות השי"ס שלז
 הרב יעקב מנחם שטייף שליט"א
 כולל תפארת למשה, ברוקלין נ.י. יצ"ו
- דברים בשם אמרם (ג) שמא
 הרב בן ציון גרינפעלד שליט"א
 ברוקלין נ.י. יצ"ו
- [א] אי לאחר התחיה יתחייב להקריב קרבן שנתחייב בו בעודו חי [ב] עני שמחל על
 נדבה אי יש חיוב נתינה כשחוזר בו [ג] אי תקנה לצמצם בהוצאות נישואין מוסכם
 בדברי חז"ל שמה
 הרה"ג רבי חיים שלמה אברהםאם שליט"א
 מח"ס דבר תורה, ברוקלין נ.י. יצ"ו

תמיהות וישובים - דקדוקי סופרים

הערה על ספר הגן (בשם תשובת רש"י) \ הערה בדברי הרה"ק מהר"י מבעלזא זצוק"ל \ בענין קטן חריף לענין עונשין וקנין אי נחשב כגדול - הרב אשר זעליג גאלדמאן * הערה בתפלת ר' נחוניא בן הקנה לפי נוסח הירושלמי - הרב אברהם יהודה אברמסון * הערה במגן אברהם - הרב ישכר בער לייפער * פשר דבר - הרב אליעזר דוד לענצקי * תמיה בבאר היטב - הרב אלכסנדר זושא שטוב * האם איוב עבד את ד' מיראה או מאהבה - הרב אהרן יצחק אייזנבערג * הערה בספר "תפארת יהונתן" - הרב בן ציון גרינפעלד * מומחיות בשחיטה - הערה בדברי התשו"ת ש"י \ בדין ייבום קטנה - הערה בדברי הטו"ז \ החילוק בין "ויתר" ל"ויתר אף" - תמיה בדברי המלבי"ם \ סתירה בדברי הר"ן - בדין דגים שעלו בקערה \ מצות פרי' ורבי' באשה - תמיה בתשובת הר"ר חיים כפוזי ז"ל \ טף למה באו? - הרי יש תועלת כדי שאזניהם יקלטו דברי תורה \ מיני מתיקה ומעדנים מועילים לדברי תורה או מזיקים - הערה בתוס' בשם המדרש \ חיוב עליה לרגל בשמיני עצרת - תמיה בדעת זקנים \ בדין הולכין בממון אחר הרוב - תמיה בהגהות חכמת שלמה להגרש"ק \ ביאורו של משנה - תמיה במלאכת שלמה \ "רבן גמליאל" או "רבן גמליאל הזקן" - הערה על התפארת ישראל \ אוכלים שנטמאו אין בהם הפסד - יישוב לקושית התפארת ישראל - הרב אברהם יהודה שלאמאויטש * מלאכי מעלה נהנין מברכת מזונא - הרב אהרן סאפרין.

מכתבים להמערבת

בהטעם שאין מתחילים להזכיר גשם בליל שמיני עצרת - הרב פנחס דוד פעלדמאן * קריאת אדם לתורה בשמו ושם אביו - הרב צבי ארי' פריעדמאן * כי משמש רק בד' לשונות - הרב י. ב. מייזליש * בדין השותה קאו"ע עם צוקע"ר - הרב דוד יהודה גרינפעלד * בירור דע"ק של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל בענין זמן מוצש"ק - הרב יצחק צבי לאמפין * בענין הוספת שנים לצורבא מרבנן דמעביר במילי' - הרב אשר זעליג גאלדמאן * בענין שיעור משיכיר וזמן עליה"ש של נ"ו מינוט \ אין שום הכרח לזמן שיעור משיכיר \ אין לשער על פי האור שעל שפת הים \ יש לומר דזמן משיכיר הוא בשעה שהאיר המזרח \ רק לענין התחלת התענית מחמירים להקדים - הרב י.ק.ר. * עוד בענין כל פסוקי דלא פסקי' משה \ בענין כיסוי הראש להנמצא תחת קורת גג \ בענין יש ששים רבוא אותיות לתורה \ אודות זמן תפלת מנחה מאוחר \ בדברי

האבן עזרא בטעם איסור בשר בחלב - הרב בן ציון גרינפעלד ☪ על הקושיא בענין חשש שקר - הרב חזקיה כהר"י דחבש ☪ השוואה לדברי הרה"ק הר"ר יהונתן אייכשיץ זצ"ל \ אימרא יאה בענין חידושי תורה \ עוד צדיקים שנעדרו רח"ל ע"י מגיפת החולירע \ פשר דבר - הרב אליעזר דוד לענצקי ☪ תגובה לתגובה בענין איסור הוצאה בבגד של איסור - הרב יושע עסטרייכער ☪ תגובה למאמר "מנהג אמירת לדוד ד' אורי" \ מקור לאמירה זו \ מתי נהגו לאומרו בסדר התפלה \ שחרית, מנחה, או ערבית \ עד מתי אומרים \ אופני ודרכי האמירה בחצרות צדיקים \ מי לא אמר - הרב יצחק מאיר סענדערס ☪ בדין ניהול דיני תורה כשהדיינים רואים הבעלי דין ע"י קאמפיוטער - הרב אברהם חיים הירש.

אלון בכות - לזכרון בספר בסוף הספר

לזכר ולעילוי נשמת האשה החשובה מרת גינענדל בת ר' שלמה ע"ה
 ע"י בנה הרב אברהם פנחס בערקאוויטש שיחי' לאויט"א
 ברוקלין נ.י. יצ"ו

